

v roce 2008 v Brně se setkala s pozitivním ohlasem a návrh byl v následném hlasování jednomyslně přijat. Přijetí pořadatelství následně oficiálně potvrdil prezident české asociace profesor Břetislav Horyna. Jednajícím zástupcům rovněž oznámil i termín konání brněnské konference (6.–10. září 2008) a také (provizorní) název konference: *Time of the Decline, Time of the Hope: Scientific, Cultural and Political Commitment of the Study of Religions*.

Na závěr tedy nezbyvá než popřát hodně štěstí organizačnímu týmu, který se bude na přípravě brněnské konference podílet. Pořádání akce podobného druhu patří mezi velmi náročné počiny. Na straně druhé je však sama možnost akci tohoto významu hostit obrovským vyznamenáním české religionistiky a rovněž jedinečnou příležitostí pro všechny spatřit a vyslechnout přední evropské a světové religionisty.

Konference „Civil Religion, Private Spirituality“, Szeged, 25.–27. října 2007

Kateřina Štastná, FF MU, Ústav religionistiky

Ve dnech 25.–27. října se konala v maďarském Szegedu mezinárodní konference pod záštitou *RE-DIAL Association for the Study of Religions* a Ústavu religionistiky szegedské university. Jak již název napovídá, téma konference bylo zaměřeno na méně zjevné a stále málo vědecky postihnuté náboženské jevy: individuální religiozitu, skryté náboženské struktury uvnitř společnosti, víru a média, virtuální komunity apod. Cílem konference bylo představit tyto často velmi mladé fenomény a demonstrovat různé přístupy jejich studia, abychom jim mohli lépe porozumět v kontextu změn, jimiž společnost prošla v posledních letech.

Účastníky této konference byli převážně studenti doktorských programů religionistiky, sociologie, sociální antropologie a teologie nebo vědečtí pracovníci evropských universit, zabývající se studiem náboženství. Poslední skupinu, tzv. „mladé výzkumníky“, tvořili studenti magisterských a dokonce i bakalářských programů již zmíněných oborů, kteří tak dostali možnost získat cenné zkušenosti.

Konference se odehrávala v příjemném prostředí hotelu Forrás, kde byla také ubytována většina účastníků, kteří do Szegedu přijeli z Rakouska, Polska, České republiky, Slovenska, Litvy, Rumunska a také z jiných maďarských univerzit. Jednotliví účastníci prezentovali své příspěvky v prostorách malého přednáškového sálu, který byl vybaven audiovizuální technikou, což umožňovalo obohatit mluvené slovo o zajímavé prezentace, fotografie i videa. Této možnosti také většina přednášejících využila.

Zahájení tvořila uvítací večere v restauraci Methusalem ve čtvrtek 25. října. Samotná pracovní část konference začínala až druhý den, v pátek 26. října. Ranní či dopolední setkání trvalo od 9:00 do 12:20 a bylo rozděleno přestávkou na dvě části (9:00–10:30, 10:50–12:20). Poté následoval oběd v hotelu Forrás. Odpolední program byl členěn obdobně na dvě setkání od 13:30–15:00 a 15:20–16:20, přičemž

druhý den mělo být odpolední setkání kratší. Oficiální část programu končila oba dny večeri v již zmiňované restauraci Methusalem.

Díky velmi širokému tématu bylo možné vyslechnout 17 příspěvků věnujících se nejrůznějším oblastem náboženského života současnosti. Pro jednotlivé prezentace bylo vymezeno 15–20 minut. Bohužel někteří účastníci nerespektovali daný časový limit a značně jej překročili, čímž se celý program způžďoval. Ačkoliv se často jednalo o skutečně zajímavé práce z oblasti studia náboženství, tyto přednášející nebyli schopni udržet pozornost posluchačů po tak dlouhou dobu, což bylo jistě nepříjemné pro obě strany. V programu se ale také objevily zajímavé a vydařené příspěvky. Bohužel není možné připomenout je všechny, ale chtěla bych, pokud mohu, zmínit alespoň ty, které mě skutečně upoutaly a které byly pozitivně přijaty i ostatními účastníky konference. Jednou z nich byla nepochybně prezentace Jakuba Havlíčka (Masarykova univerzita) *Ghost in the Shell – Religions in Japan and the Concept of Animism*. V ní se zabýval japonskými obřady *kuyo*, které se konají za vysloužilé předměty, kupříkladu jehly, dětské panenky a dokonce i počítače. Spolu s vysvětlením tohoto rysu japonské religiozity poukázal na skutečnost, že *kuyo* nelze bez problémů označit za projev animismu. Zmínil rovněž přetrvávající problém západního etnocentrického přístupu k odlišným kulturám a náboženstvím. Jeho prezentace byla obohacena o zajímavé a skutečně ilustrativní fotografie, podle nichž jsme si mohli učinit představu, jak vypadá třeba *kuyo* pro počítače, což vyloudilo mnohým z nás ne jeden úsměv na rtech.

Další zajímavé práce se týkaly náboženství a internetu. Jan Krátký (Masarykova univerzita) se ve svém příspěvku *Aspects of virtual religiosity in Second life* věnoval virtuální realitě na internetových stránkách *secondlife.com*, kde uživatel, jak nám Jan Krátký dokázal, najde úplně vše včetně nejrůznějších náboženských institucí, existujících jak v reálném světě, tak vytvořených právě pro tuto realitu. Mnohé účastníky překvapilo zjištění, že někteří lidé trávící čas v realitě *Second life* se účastní bohoslužeb „online“, protože se z nějakého důvodu nemohou nebo nechtějí vypravit na ty „skutečné“.

Tomáš Gál (Slovenská spoločnosť pre štúdium náboženstiev) velmi poutavě prezentoval „Elektronický džihád“. Ve svém příspěvku se zaměřil na nábožensky motivované hackery, kteří se „nabourávají“ do různých webových stránek a zanechávají tam nápisy, obrázky nebo jinak deformují původní obsah, aby zde tímto způsobem prezentovali své názory. Prostřednictvím této přednášky jsme mohli nahlédnout do činnosti těchto bojovníků na elektronickém bitevním poli a zjistit, jak pracují, na co se zaměřují a jak reagují na události ve světě.

Součástí programu bylo také symposium na téma *Identita, společenství a veřejný prostor*. V jeho průběhu se účastníci dotkli role náboženství v procesu formování národní identity. Brzy dospěli k otázce postavení víry v životě současného člověka. Snaha najít odpověď přinesla velmi zajímavý střet filozofických, sociologických a teologických názorů.

Během celé konference panovala skvělá, přátelská atmosféra, která na jedné straně mírnila nervozitu prezentujících účastníků a na druhé straně umocňovala celkový zážitek. Večerní improvizovaný program, odehrávající se v restauracích, kavárnách a hospůdkách maďarského Szegedu, nám umožnil více se poznat a prodiskutovat mnoho záležitostí, na které nepřišla řeč během oficiální části konference. Mě osobně velmi potěšil velký zájem maďarských kolegů o náboženskou situaci

v České republice a o zdejší studium religionistiky. Došlo také na četná srovnání, což nás nejen zaujalo, ale i velmi obohatilo.

Na závěr mohu říci, že tato konference byla vydařená, večerní diskuze velmi přínosné, a tak jediné, co můžeme vytknout organizátorům, je zpoždění a změny v programu, způsobené tím, že byli příliš vlídní a nedokázali přimět jednotlivé příspěvatele, aby se drželi časového plánu. Přesto doufám, že se brzy uskuteční další podobné setkání, jak nám organizátoři Ádám Váradí a Csongor Sárközy přislíbili.

David Václavík, *Sociologie nových náboženských hnutí*, Praha: Malvern 2007, 152 s., ISBN 978-80-86702-22-3

Jana Zlámalová, FF MU, Ústav religionistiky

Otázky související s novými náboženskými hnutími se v české společnosti v průběhu posledních osmnácti let poměrně dobře zabydlely. Není tedy divu, že i na knihkupeckých pultech se můžeme často setkat s publikacemi, které se tomuto tématu věnují, a to jak z pera českých, tak i zahraničních autorů. Tyto knihy lze však z velké míry označit pouze za přehledy a za všeobecná představení nových náboženských skupin. Navíc lze stejně často zpochybnit prospěšnost těchto děl, neboť jsou psána především ze subjektivního a tendenčně laděného pohledu na nová náboženství, která jsou v nich mnohdy nazývána sektami či kulty (např. Barret 1998; Bley 1998; Štampach 1994). Podle mého názoru vyšly v českém prostředí zatím pouze dvě knihy (jejichž autorem je Dušan Lužný), které v nezasvěceném čtenáři nezbudí dojem, že by se zmíněných náboženských skupin měl obávat, ale namísto toho si může být jist, že byl skutečně nestranně obeznámen s některými směry nové religiozity. (Lužný 1997, 2004).

Knížní nabídka je tedy poměrně široká a můžeme říci, že doba, kdy by se čtenář kvůli nedostupnosti informací nemohl dozvědět, co je například Scientologie, kdo jsou raeliáni anebo proč někdo zpívá Haré Kršna/Haré Kršna, již pominula. Samozřejmě je však nutné brát v úvahu fakt, že některá nabízená vysvětlení jsou psána odpůrci a jiná zase příznivci těchto skupin a že nestrannost bychom hledali asi tak stejně snadno jako jehlu v kupce sena. V posledních letech se ale někteří původně laičtí zájemci o tuto problematiku transformovali do studentů a badatelů, kteří novou religiozitou studují odborně, a ti právem považují českou produkci knih věnovaných jejich oblasti studia za bídnou. Dosud tu totiž chybí díla pojednávající o nových náboženských hnutích z metodologické a teoretické roviny. Přední problém stále spočívá v tom, že tu dosud není dostatek čistě religionistických (a tedy vědeckých) knih.

Až konečně nyní, v první polovině roku 2007, vydala Masarykova univerzita společně s nakladatelstvím Malvern v religionistické Edici *Proměny náboženství*